

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “ES rūpniecības politika attiecībā uz pārtikas un dzērienu nozari”

(2015/C 332/04)

Ziņotājs: Ludvík JÍROVEC

Līdzziņotājs: Edwin CALLEJA

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu 2014. gada 10. jūlijā nolēma sagatavot pašiniciatīvas atzinumu par tematu

“Pārtikas un dzērienu nozare”.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija savu atzinumu pieņēma 2015. gada 4. maijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 508. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 27. un 28. maijā (2015. gada 27. maija sēdē), ar 151 balsīm par, 1 pret un 5 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Secinājumi

1.1.1. Tendences

No šā brīža līdz 2050. gadam galvenās demogrāfiskās tendences būs pieaugošs iedzīvotāju skaits un sabiedrības novecošana, urbanizācija un pieaugoša nevienlīdzība. “Pasaules iedzīvotāju skaits līdz 2050. gadam sasniegs 9,1 miljardu, kas ir par 34 % vairāk nekā pašlaik. Gandrīz viss šis iedzīvotāju skaita pieaugums būs vērojams jaunattīstības valstīs. Urbanizācijas temps turpinās paātrināties, un aptuveni 70 % no pasaules iedzīvotājiem būs pilsētu iedzīvotāji (salīdzinot ar 49 % procentiem pašlaik). Lai nodrošinātu tā izraisīto pieprasījuma pieaugumu, pārtikas ražošana (biodegvielām izmantoto pārtikas produktu neto) jāpalielina par 70 %”⁽¹⁾.

1.1.2. Eiropas pārtikas un dzērienu nozares loma

Eiropas pārtikas un dzērienu nozarei būs jāizstrādā stratēģija attīstībai apstākļos, kuros ekonomikas izaugsme ir mērena, dabas resursi samazinās, ir strukturāli augstas patēriņa preču un enerģijas cenas un apgrūtināta piekļuve finansējumam. Nozares konkurētspējas galvenais aspekts būs inovācija.

Tādēļ nozarei jākoncentrējas uz turpmāko problēmu risināšanu. Šā EESK atzinuma mērķis ir uzsvērt galvenās politikas jomas, kurām jāpievēršas, lai radītu uzņēmējdarbībai labvēlīgāku vidi. Šīm jomām jānodrošina ilgtspējīga izaugsme, inovācija un darbvietu radīšana pārtikas un dzērienu nozarē, vienlaikus arī turpmāk nodrošinot patērētājiem drošu, pilnvērtīgu un kvalitatīvu pārtiku par saprātīgu cenu.

1.1.3. Konkrēti Eiropas pārtikas un dzērienu nozarei paredzētas rūpniecības politikas nepieciešamība

EESK stingri atbalsta konkrētu, nozares īpašajām vajadzībām pielāgotu rūpniecības politiku Eiropas pārtikas un dzērienu nozarē. Komiteja uzskata, ka to var panākt, atjauninot pilnvaras Augsta līmeņa forumam pārtikas piegādes ķēdes darbības uzlabošanai laika posmā no 2015. gada līdz 2019. gadam; tā iepriekšējais pilnvarojums beidzās 2014. gada 31. decembrī.

⁽¹⁾ http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/docs/expert_paper/How_to_Feed_the_World_in_2050.pdf

1.2. Ieteikumi

Lai nodrošinātu Eiropas pārtikas un dzērienu nozares turpmāko attīstību, EESK vērš Eiropas Komisijas, Eiropas Parlamenta, Eiropadomes un dalībvalstu valdību uzmanību uz turpmāk uzskaitītajām prioritārajām jomām. Komiteja norāda arī uz iniciatīvām un pasākumiem, kas jāveic šajā nozarē strādājošajiem uzņēmumiem.

1.2.1. Progress iekšējā tirgus izveides pabeigšanā

ES Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai pabeigtu vienotā tirgus izveidi, nodrošinot pārtikas un dzērienu produkcijas brīvu apriti. Tas ir priekšnosacījums, lai uzlabotu to uzņēmumu konkurētspēju, kas ES darbojas pārtikas un dzērienu nozarē, un tas nebūt nenozīmē papildu tiesību aktu pieņemšanu, bet gan pasākumus spēkā esošo noteikumu labākai īstenošanai.

Komisijai būtu jāplāno un jāuzrauga progress attiecībā uz:

- notiekošo Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (*REFIT*) īstenošanu, ko vada Komisija. Tai būtu jāveicina vienotā pārtikas tirgus izveides pabeigšana, tomēr nevajadzētu aizmirst spēkā esošos standartus attiecībā uz darba ņēmēju nodarbināšanas kārtību,
- neseno kopējās lauksaimniecības politikas reformu, kas ir jāīsteno tā, lai neradītu dalībvalstu savstarpējās konkurences izkropļojumus un lai stimulētu ilgtspējīgu ražošanu,
- ES atbalstu mācekļībai. Šīs iniciatīvas īstenošanai nepieciešams dalībvalstu pilnīgs atbalsts.

1.2.2. Pārtikas un dzērienu tirdzniecības veicināšana starptautiskā mērogā

Saskaņā ar EESK 2010. gada 4. janvāra atzinumu "Tirdzniecība un pārtikas nodrošinājums"⁽²⁾ komiteja atgādina, ka pārtikas nodrošinājumam joprojām jābūt galvenajam mērķim visās notiekošajās starptautiskajās tirdzniecības sarunās.

ES, apspriežot stratēģijas starptautiskā līmenī, būtu jācenšas panākt tarifu atcelšanu ES eksportam un veicināt tirdzniecību, ieviešot starptautiski atzītus standartus valstīs, kurām ir vislielākais potenciāls tirdzniecības paplašināšanai. Komisijai būtu:

- jāpanāk, lai tiktu izdevīgi noslēgti svarīgie ES tirdzniecības darījumi, kuri joprojām tiek apspiesti (jo īpaši ar ASV, Japānas un Dienvidāzijas partneriem), jo tie var sniegt ievērojamas priekšrocības ES pārtikas un dzērienu ražotājiem,
- jāpārbauga spēkā esošo tirdzniecības nolīgumu īstenošana,
- jātiecas panākt labāku koordināciju starp divpusējiem un daudzpusējiem nolīgumiem,
- jānodrošina savstarpīgums attieksmē gan pret tarifu samazināšanu, gan pret tādu šķēršļu likvidēšanu, kas nav saistīti ar tarifiem, un jānodrošina, ka tiek saglabāti spēkā esošie ES standarti patērētāju, vides un veselības aizsardzības jomās.

ES Komisijai būtu jāpalielina atbalsts MVU, lai veicinātu to starptautisko atpazīstamību. Valsts atbalstam joprojām ir būtiska nozīme, lai:

- radītu labvēlīgus eksporta nosacījumus, likvidējot tirdzniecības ierobežojumus,
- veicinātu tirdzniecības finansējuma pieejamību (eksporta kredīts un apdrošināšana),

⁽²⁾ OV C 255, 22.9.2010., 1. lpp.

- atbalstītu eksporta veicināšanu, pamatojoties uz publiskā un privātā sektora sadarbību,
- apkopotu informāciju par importa prasībām trešās valstīs un nodotu to attiecīgajai MVU pārstāvības apvienībai.

1.2.3. **Pārtikas un dzērienu nozares ierosmes, kuru mērķis ir stiprināt cilvēkresursus un konsolidēt nodarbinātību**

Nozarei pašai ir ļoti jā rūpējas par sava tēla uzlabošanu, jo īpaši jauniešu vidū. Nepieciešamība pieņemt darbā augstāk kvalificētus cilvēkresursus būtu jāatbalsta šādi:

- nodrošinot visās dalībvalstīs pieejamu kvalitatīvāku informāciju par nozares darba tirgu, lai palīdzētu risināt asimetriskās informācijas problēmu darba devēju un potenciālo darba ņēmēju starpā, kā arī apzinātu un koriģētu prasmju neatbilstību,
- veicot regulāru augstākās izglītības iestāžu studiju kursu apstiprināšanu, iesaistot tajā pārtikas un dzērienu nozares pārstāvjus, lai saglabātu profesionālās izglītības nozares atbilstību,
- nodrošinot mācekļības programmu pieejamību ne tikai jauniešiem, bet gan visiem pārtikas un dzērienu nozares jaunajiem darbiniekiem. Tas ir jo īpaši svarīgi, lai pilnībā izmantotu sievietes, kas atgriežas darba tirgū, un gados vecāku darbinieku, kuri vēlas pārmaiņas karjerā, potenciālu,
- nodrošinot līdzekļus un resursus apmācībai un mūžizglītībai, lai iegūtu kvalificētu darbaspēku. Šajā sakarā būtisks aspekts ir sociālais dialogs.

EESK atbalsta pārtikas ZIK (zināšanu un inovāciju kopienas) izveidi pārtikas un dzērienu nozarē, jo tā ne tikai īsteno būtisku apņemšanos līdz 2020. gadam palielināt ieguldījumus pētniecībā un izstrādē, bet arī ievērojami sekmē darbvietu un izaugsmes pieaugumu.

Nobeigumā EESK uzsver šādu aspektu nozīmīgumu:

- Eiropas darba ņēmēju un patērētāju tiesību aizsardzība,
- Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) pamata standartu pilnīga un faktiskā ratificēšana, īstenošana un izpilde,
- Eiropas kvalitātes standarti pārtikas un dzērienu nozarē.

1.2.4. **Ilgtermiņa pārtikas piegādes ķēdes nodrošināšana**

EESK vēlas atgādināt, ka ir izdevīgi veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, vienlaikus īstenojot "Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā"⁽³⁾, un mudina dalībvalstis ar šā ceļveža un Eiropas semestra⁽⁴⁾ palīdzību īstenot minētās politikas jomas. Tādēļ EESK vēlētos sagaidīt visaptverošu plānu pārtikas piegādes ķēdes ilgtspējas nodrošināšanai. EESK aicina Komisiju pieņemt paziņojumu "Pārtikas sistēmu ilgtspēja".

Milānas izstādē EXPO 2015 EESK vajadzētu pilnībā publiskot ieteikumus, kas iekļauti šajā atzinumā un citos atzinumos, kuri pēdējos mēnešos izstrādāti par pārtiku.

⁽³⁾ COM(2011) 571 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ OV C 191, 29.6.2012., 6. lpp.

1.2.5. Pārtikas izšķērdēšana

EESK atgādina par savu atzinumu⁽⁵⁾, kurā tika apstiprināta nepieciešamība izstrādāt definīciju un kopēju un vispārēji saskaņotu ES metodiku pārtikas zaudējumu un pārtikas izšķērdēšanas apjoma noteikšanai, ieskaitot nepārdoto pārtikas produktu pārstrādi un reģenerāciju. Komiteja tomēr uzskata, ka pasākumi ir jāveic nekavējoties, negaidot iesāktu ES un globālo pētniecības projektu rezultātus. Šādi pasākumi ietver informētības palielināšanu par pārtikas izšķērdēšanu visā pārtikas ķēdē un paraugprakses piemēru izvēšanas un izplatīšanas sekmēšanu.

Visā turpmākajā rūpniecības politikā, kas paredzēta pārtikas un dzērienu nozarei, būtu jāatspoguļo līdzsvarota pieeja un jārisina pārtikas izšķērdēšanas novēršanas jautājums: pārtikas izšķērdēšanas novēršanas politikā būtu jāīsteno kompleksa pieeja pārtikas aprītei, sākot no posma pirms ražas novākšanas līdz pat patērētājiem.

Rūpīgi būtu jāizskata arī nodokļu politika (PVN) un darbības koordinēšana dalībvalstīs, lai veicinātu ziedojumus pārtikas bankām, kas ir viens no veidiem, kā samazināt pārtikas izšķērdēšanu.

1.2.6. Godīga prakse attiecībā uz piegādes ķēdi

EESK turpina sekmēt uzņēmējdarbības attiecību kultūras izmaiņas, lai panāktu godīgu tirdzniecības praksi lauksaimniecības un pārtikas ķēdē, kā tas noteikts komitejas 2013. gada 9. maija atzinumā⁽⁶⁾, un tādēļ atzinīgi vērtē pasākumus, kurus ir veikuši gan izplatītāji, gan pārtikas un dzērienu ražotāji, lai izvērstu brīvprātīgu iniciatīvu godīgu uzņēmējdarbības attiecību veicināšanai pārtikas piegādes ķēdē (SCI – Piegādes ķēdes iniciatīva⁽⁷⁾).

1.2.7. Pētniecība, izstrāde un inovācija

Pārtikas nozares galvenās problēmas ir saistītas ar ierobežoto finansējumu pētniecībai un izstrādei. EESK uzskata, ka attiecībā uz pētniecību un izstrādi ir jāizvirza skaidri mērķi un jāatzīst nozare par galveno partneri, kas nosaka, kā tos sasniegt. Turklāt EESK uzskata – lai inovācija būtu veiksmīga un tiktu pieņemta, tai jābūt balstītai uz patērētāju vēlmju apmierināšanu.

1.2.8. MVU pārtikas un dzērienu nozarē

Atbilstības izmaksas, lai izpildītu ES tiesību aktu prasības, ir īpaši smags slogs MVU. Biežās pārmaiņas un saskaņotības trūkums, piemēram, attiecībā uz marķēšanas prasībām, rada apgrūtinājumus un šķēršļus izaugsmei. EESK uzskata, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš MVU specifiskajām vajadzībām, sevišķi administratīvā sloga mazināšanai, taču aicina ievērot piesardzību attiecībā uz izņēmumiem, jo īpaši tiem, ko piemēro MVU saistībā ar pārtikas nekaitīgumu, jo šādi piemērošanai varētu būt negatīva ietekme un tā varētu veicināt minēto uzņēmumu izstumšanu no tirgus.

1.2.9. EESK mudina Komisiju izstrādāt ziņojumu, kurā tiktu izvērtēts tas, vai jāsniedz informācija par alkoholisko dzērienu sastāvdaļām un uzturvielu sastāvu.

⁽⁵⁾ OV C 161, 6.6.2013., 46. lpp.

⁽⁶⁾ EESK atzinums par tematu "Pašreizējā situācija lielveikalu ķēžu un pārtikas produktu piegādātāju tirdzniecības attiecībās", publicēts OV C 133, 9.5.2013., 16. lpp.

⁽⁷⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

2. Pašreizējais stāvoklis Eiropas pārtikas un dzērienu nozarē

2.1. Eiropas pārtikas un dzērienu nozare ir lielākā ražošanas nozare ES ekonomikā, kas gadā rada apgrozījumu vairāk nekā EUR 1 triljona apmērā un tiešā veidā nodarbina 4,25 miljonus darba ņēmēju ES. Tā ir arī daļa no vērtību ķēdes, kas nodarbina kopumā 32 miljonus cilvēku un rada 7 % no ES IKP. MVU veido 99,1 % no pārtikas un dzērienu nozares uzņēmumiem⁽⁸⁾.

2.2. Privāto pētniecības un izstrādes ieguldījumu daļa veido 0,27 % no nozares apgrozījuma. Kopīgā pētniecības centra (JRC) 2012. gada rezultātu pārskats apstiprināja iepriekšējos gados novērotās tendences, jo īpaši to, ka privātās pētniecības un izstrādes līmenis ES ir stabils, tomēr tā joprojām atpaliek no saviem starptautiskajiem konkurentiem⁽⁹⁾.

2.3. Pārtikas un dzērienu nozares uzņēmumi pārstrādā 70 % no ES lauksaimniecības produkcijas, apgādājot Eiropas patērētājus ar drošu, kvalitatīvu un uzturvielām bagātu pārtiku.

2.4. Eiropa 2012. gadā eksportēja pārtikas produktus un dzērienus EUR 86,2 miljardu vērtībā⁽¹⁰⁾, padarot Eiropu par lielāko globālo eksportētāju nozarē. Turklāt ES par 2012. gadu reģistrēts rekordliels tirdzniecības bilances pārpalikums EUR 23 miljardu apmērā. Pēdējo 20 gadu laikā pārtikas un dzērienu produkcijas tirdzniecība starp dalībvalstīm ir palielinājusies trīskārši, sasniedzot aptuveni EUR 450 miljardus⁽¹¹⁾.

2.5. Nozare ir necikliska un noturīga ekonomikas pilārs un ir plaši pārstāvēta visās dalībvalstīs, un tā neapšaubāmi lielā mērā sekmē Eiropas rūpniecības nozares centienus palielināt savu IKP daļu līdz 20 %, kā to noteikusi Eiropas Komisija stratēģijā "Eiropa 2020"⁽¹²⁾. EESK apliecina savu atbalstu un atgādina ieteikumu šo mērķi papildināt, akcentējot kvalitātes aspektu⁽¹³⁾.

2.6. Galvenie konkurētspējas rādītāji tomēr signalizē, ka nozare zaudē savu konkurētspēju. Pieaugoša globālā pieprasījuma apstākļos eksporta tirgus daļa gadu no gada ir samazinājusies (eksporta vērtība 2012. gadā bija 16,1 % salīdzinājumā ar 20,5 % 2002. gadā)⁽¹⁴⁾.

2.7. Šā EESK pašiniciatīvas atzinuma mērķis ir veltīt pārtikas un dzērienu nozarei īpašu uzmanību, norādot pasākumus, kas vajadzīgi, lai mainītu minēto negatīvo tendenci un palielinātu nozares konkurētspēju gan iekšējā tirgū, gan pasaules mērogā.

2.8. Patērētājiem ir tiesības saņemt patiesu un atbilstīgu informāciju par alkoholiskajiem dzērieniem, lai viņi varētu pieņemt pārdomātu lēmumu par to patēriņu. Uz visiem alkoholiskajiem dzērieniem neatkarīgi no alkohola satura tajos būtu jāattiecinā vienādi noteikumi. EESK aicina Komisiju nekavējoties sagatavot ziņojumu, kas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1169/2011 bija jāgatavo līdz 2014. gada decembrim un kurā izvērtēts, vai uz alkoholiskajiem dzērieniem turpmāk būtu jāattiecinā prasība sniegt informāciju par sastāvdaļām un uzturvielu sastāvu.

3. Pasākumi rūpnieciskās darbības pieauguma nodrošināšanai Eiropā

3.1. Eiropas iestāžu iniciatīvas

Konkurētspējas padome atzinīgi novērtēja ieguldījumu, ko visas rūpniecības nozares var sniegt Eiropas ekonomikai, un aicināja Komisiju īstenot nozaru iniciatīvas⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ Avots: Eiropas pārtikas un dzērienu nozares dati un tendences 2013.–2014. gadam.
http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽⁹⁾ Avots: 2012. gada ES rūpnieciskās pētniecības un izstrādes ieguldījumu rezultātu pārskats, Kopīgais pētniecības centrs un Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts.

⁽¹⁰⁾ http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/publications/docs/20years/achievements-web_en.pdf

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/about/juncker-commission/docs/pg_lv.pdf

⁽¹³⁾ EESK atzinums "Eiropas rūpniecības atdzimšana", OV C 311, 12.9.2014., 47. lpp.

⁽¹⁴⁾ Avots: ANO 2012. gada *Comtrade* (preču tirdzniecības statistikas datubāze).

⁽¹⁵⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=LV&f=ST%2017202%202013%20INIT>

Neilgi pēc tam sekoja ES Komisijas paziņojums **“Eiropas rūpniecības atdzimšana” (COM(2014) 14 final)** ⁽¹⁶⁾. Divus mēnešus pēc tam ES valstu un valdību vadītāju samitā 2014. gada martā arī tika norādīts, ka “Eiropai ir vajadzīgs stingrs un konkurētspējīgs rūpnieciskais pamats, uzsvērta stabilas, vienkāršas un paredzamas regulatīvās vides nozīme, un secināts, ka rūpniecības konkurētspējas problēmjautājumi būtu sistemātiski jāiekļauj visās ES politikas jomās” ⁽¹⁷⁾.

Tikmēr **Augsta līmeņa forums (HLF)** ⁽¹⁸⁾ **par pārtikas piegādes ķēdes darbības uzlabošanu**, ko 2009. gadā izveidoja ES rūpniecības un uzņēmējdarbības komisārs, iesniedza savu nobeiguma ziņojumu. Foruma ieteikumus attiecībā uz rūpniecības politikas izstrādi lauksaimniecības un pārtikas nozarē vienprātīgi pieņēma ⁽¹⁹⁾ tā pēdējā sanāksmē 2014. gada 15. oktobrī. Tie ir ņemti vērā arī šajā EESK atzinumā.

EESK tagad vēlas sniegt ieguldījumu papildu iniciatīvās, ko uzņēmusies ES Komisija, tostarp šogad piedalīties Milānas EXPO, kur tās paviljona vadmotīvs būs nodrošinātība ar pārtiku. Ir arī pētījums par **ES pārtikas un dzērienu ražošanas nozares konkurētspēju**, kas būtu jāpublicē līdz 2015. gada oktobrim.

EESK arī atzīmē, ka Milānas izstādes EXPO, kas nupat ir atvērusi durvis apmeklētājiem, tēma ir “Paēdināt planētu: enerģija dzīvei”. Eiropas Komisija vēlas rosināt debates par to, kā zinātne un inovācija var sekmēt globālo nodrošinātību ar pārtiku un pārtikas ilgtspēju. Tas rada lielas iespējas arī EESK iesniegt sabiedrības apspriešanai savu viedokli, kas izteikts šajā un citos atzinumos par pārtiku, kuri sagatavoti pēdējo mēnešu laikā. ES Komisijas stands EXPO ir ideāla vieta, kur šīs debates varētu notikt šādam nolūkam organizētā vienā vai vairākos informatīvos semināros.

3.2. Pārtikas ražotāji pieņem kopīgus lēmumus ar arodbiedrībām

FoodDrinkEurope (Pārtikas un dzērienu ražošanas nozares konfederācija) un *EFFAT* (**Eiropas Pārtikas, lauksaimniecības un tūrisma nozaru arodbiedrību federācija**) 2014. gada martā parakstīja kopīgu paziņojumu par nepieciešamību veikt Eiropas līmeņa pasākumus attiecībā uz pārtikas un dzērienu nozari.

4. Galvenie rīcības aspekti: rūpniecības politikas veidošana attiecībā uz Eiropas pārtikas un dzērienu nozari

4.1. Pasākumi pārtikas piegādes ķēdes darbības uzlabošanai pārtikas un dzērienu vienotajā tirgū

4.1.1. ES tiesību akti pārtikas jomā ir ļoti saskaņoti, un iekšējā tirgus piedāvātās iespējas sniedz nozarei būtiskus ieguvumus. Tirdzniecība starp dalībvalstīm pēdējās desmitgades laikā ir ievērojami pieaugusi un šobrīd veido aptuveni 20 % no Eiropas pārtikas un dzērienu produkcijas. Tomēr uzņēmumi joprojām ziņo par ES tiesību aktu pārtikas standartu jomā atšķirīgu interpretāciju un īstenošanu. Turpmāka integrācija pavērtu jaunas iespējas izaugsmei ⁽²⁰⁾.

Lai nodrošinātu konkurētspējīgu pārtikas un dzērienu nozari, svarīgi ir arī uzlabot attiecības pārtikas piegādes ķēdē ⁽²¹⁾.

4.1.2. Sevišķi svarīga nozīme ir darbam, ko ES Komisija veic, lai pārraudzītu Eiropas Piegādes ķēdes iniciatīvas ⁽²²⁾ (SCI) efektivitāti, kā arī noteikumu īstenošanu valstu līmenī ⁽²³⁾. SCI ir nozīmīga kopēja brīvprātīga iniciatīva, ko izveidojušas ieinteresēto personu organizācijas visā pārtikas piegādes ķēdē. Tajā paredzēta sistēma, lai uzlabotu uzņēmējdarbības attiecības starp minētajām organizācijām un lai rastu risinājumus konfliktiem, kas rodas to tirdzniecības attiecībās.

⁽¹⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX%3A52014DC0014>

⁽¹⁷⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207%202014%20INIT>

⁽¹⁸⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:210:0004:0005:EN:PDF>

⁽¹⁹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1139_en.htm

⁽²⁰⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014SC0014>

⁽²¹⁾ EESK atzinums publicēts OV C 133, 9.5.2013., 16. lpp.

⁽²²⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

⁽²³⁾ COM(2014) 472.

4.2. Ilgtspējīgas nodarbinātības un darba ražīguma veicināšana

4.2.1. Lai uzlabotu nozarē nodarbināto kvalifikāciju, *EFFAT* un *FoodDrinkEurope* 2013. gadā pieņēma kopīgu ziņojumu, kurā izklāstīta apmācības un prasmju veidošanas politika, kas nepieciešama darba tirgus problēmu novēršanai ⁽²⁴⁾.

4.2.2. Minētās organizācijas uzsāka arī iniciatīvu "Jauniešu mācekļības atbalsts pārtikas un dzērienu nozarē" ⁽²⁵⁾, kuras mērķis ir veicināt kvalitatīvu mācekļības programmu izveidi pārtikas un dzērienu uzņēmumos visā ES, jo īpaši MVU.

4.3. Starptautiskās tirdzniecības pastiprināšana

4.3.1. Lai gan ES tirgus daļa globālajā pārtikas un dzērienu tirdzniecībā sarūk, tā joprojām ir pārtikas un dzērienu produktu vadošā eksportētāja ar pozitīvu 2012. gada tirdzniecības bilanci EUR 23 miljardu apmērā. Savukārt tādas valstis kā Ķīna un Brazīlija pēdējos gados ir pastāvīgi palielinājušas savu eksporta tirgus daļu ⁽²⁶⁾.

4.3.2. Neraugoties uz vispārējo atzinumu, ka pārtikas nodrošinājumam ir piešķirama augstākā prioritāte ⁽²⁷⁾, eksporta pieaugums ir viens no galvenajiem katras nozares izaugsmes avotiem. Tā kā pārtikušo iedzīvotāju procentuālais īpatsvars jaunietekmes valstīs pieaug, nozarei jābūt gatavai nodrošināt pieprasījuma pieaugumu pasaulē.

4.3.3. Visefektīvākais risinājums tirgu atvēršanai būtu pārdomāts daudzpusējs nolīgums PTO, tomēr secīgās sarunu kārtās nav izdevies panākt visaptverošu vienošanos.

4.3.4. Tādēļ ievērojami nozīmi ir ieguvuši divpusēji tirdzniecības darījumi, un tiem ir rezultāti arī attiecībā uz Eiropas rūpniecību kopumā un jo īpaši pārtikas un dzērienu nozari. Notiekošajās sarunās par TTIP būtu jārisina jautājums par tarifiem un ar tarifiem nesaistītiem tirdzniecības šķēršļiem, uzsverot savstarpīgumu attieksmē pret Eiropas pārtikas un dzērienu produktiem, bet nekādā gadījumā neapdraudot Eiropas patērētāju intereses. Rezultātiem vajadzētu radīt būtiskus ieguvumus Eiropas lauksaimniecības un pārtikas nozarei ⁽²⁸⁾.

4.3.5. ES popularizēšanas politika ir efektīvs instruments, lai gūtu labumu no Eiropas lauksaimniecības un pārtikas produktu pozitīvā tēla pasaulē un darītu zināmas Eiropas pārtikas produktu galvenās īpašības.

4.4. Ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa sekmēšana

4.4.1. Kā norādīts komitejas 2012. gada atzinumā ⁽²⁹⁾, "ilgtspējīgs patēriņš un ražošana kā tādu pakalpojumu un produktu lietošana, kas ar samazinātu dabas resursu izmantošanu sniedz vairāk vērtību, ir pamats resursu efektivitātes palielināšanas un videi nekaitīgas ekonomikas veicināšanas stratēģijām".

4.4.2. Eiropas pārtikas un dzērienu nozares ir atkarīgas no tādu lauksaimniecības izejvielu pieejamības pietiekamos apjomos, kuras atbilst konkrētiem kvalitātes kritērijiem un kurām ir konkurētspējīgas cenas.

4.4.3. Viena no lielākajām problēmām ir pārtikas izšķērdēšana: katru gadu aptuveni 90 miljonu tonnu pārtikas Eiropas pārtikas piegādes ķēdē tiek izšķērdētas. Kad tiek izšķērdēta pārtika, tiek izšķērdēti arī tās ražošanā izmantotie resursi, piemēram, izejvielas – ūdens, mēslošanas līdzekļi un degviela. Dažu svarīgāko iniciatīvu rezultātā tika radītas vairākas partnerības ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, kampaņa "Katrai kripatai ir vērtība" ("*Every Crumb Counts*"), un publicēts Nozares instrumentu kopums. EESK 2013. gada atzinumā par pārtikas izšķērdēšanas novēršanu un samazināšanu sniegts ieskats problēmās un iespējamie risinājumi šajā jomā (NAT/570).

⁽²⁴⁾ <http://www.effat.org/en/node/10599>

⁽²⁵⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/alliance/fooddrinkurope-effat-pledge_en.pdf

⁽²⁶⁾ http://www.fooddrinkurope.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽²⁷⁾ OV C 255, 22.9.2010., 1. lpp.

⁽²⁸⁾ Sk. COPA-COGECA un *FoodDrinkEurope* kopīgo nostāju

<http://www.fooddrinkurope.eu/news/statement/agri-food-chain-reps-call-on-negotiators-to-resolve-non-tariff-measures-in/>

⁽²⁹⁾ OV C 191, 29.6.2012., 6. lpp.

4.4.4. Eiropas Komisija ir ieteikusi, ka pārtikas nozare uzskatāma par prioritāru jomu attiecībā uz resursu efektīvāku izmantošanu, un veikusi padziļinātu apspriešanos par Eiropas pārtikas apgādes sistēmas ilgtspēju⁽³⁰⁾.

4.4.5. Ilgtspēja būtu jāaplūko plašākā perspektīvā, koncentrējoties ne tikai uz ilgtspēju vides aspektā, bet iekļaujot arī ilgtspējas sociālo un saimniecisko dimensiju. Tas ir panākts kopīgā deklarācijā, ko pieņēma 11 organizācijas, kuras pārstāv pārtikas piegādes ķēdi HLF ietvaros⁽³¹⁾.

4.5. Inovatīvas savienības veidošana

4.5.1. Ieguldījumu līmenis pētniecībā un izstrādē ES pārtikas un dzērienu nozarē, salīdzinot ar citām ražošanas apakšnozarēm un citām pārtikas un dzērienu nozarēm pasaulē, ir zems⁽³²⁾.

4.5.2. Ir jāveicina un jāatbalsta zināšanu un inovāciju kopienas pārtikas un dzērienu nozarē. Zināšanu un inovāciju kopienas pievēršas ilgtermiņa, proti, 7–15 gadu, perspektīvai, vienlaikus sasniedzot arī konkrētus īstermiņa un vidēja termiņa mērķus, piemēram, būtiskā apņemšanās līdz 2020. gadam palielināt ieguldījumus pētniecībā un izstrādē un sekmēt nodarbinātības un izaugsmes pieaugumu.

Pārtikas un dzērienu nozares uzņēmumi, ieviešot inovatīvus produktus un procesus, saskaras ar neskaitāmām problēmām. Visvairāk no tā cieš MVU, jo to organizācijas un resursu iespējas ir ierobežotas un tiem trūkst nepieciešamās vadības kompetences, pieredzes un stratēģiskā redzējuma. Atļauju piešķiršanas procedūras jaunu izstrādājumu laišanai tirgū ir jāpaātrina, vienlaikus ievērojot piesardzības principu, proti, vienmēr laist tirgū tikai tos produktus, kas neapdraud patērētāju veselību.

4.6. Administratīvā sloga samazināšana, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem

4.6.1. MVU jo īpaši cieš no struktūru skaitliskas paplašināšanās, kas rada nevajadzīgu administratīvo slogu. MVU ievērojami ietekmē nozares konkurētspēju, tādēļ tiem jāvelta īpaša uzmanība, neskarot ne jautājumu par pārtikas nekaitīgumu, ne darba ņēmēju un patērētāju tiesības.

4.6.2. Normatīvās atbilstības un izpildes programmas ietvaros Komisija ir veikusi svarīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka ES tiesību akti ir uzņēmumiem piemēroti un veicina konkurētspēju⁽³³⁾.

Briselē, 2015. gada 27. maijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*

⁽³⁰⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/food.htm>

⁽³¹⁾ 2014. gada 7. marta kopīgā deklarācija "Pasākumi Eiropas pārtikas piegādes ķēdes ilgtspējas uzlabošanai"
<http://www.fooddrinkeurope.eu/news/press-release/europes-food-chain-partners-working-towards-more-sustainable-food-systems/>

⁽³²⁾ Sk. 15. zemsvītras piezīmi.

⁽³³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-682_en.htm